

Dan Dumitru Iacob

ELITELE
DIN
PRINCIPATELE
ROMÂNE

ÎN PRIMA JUMĂTATE
A SECOLULUI AL XIX-LEA

Sociabilitate și divertisment

Historica

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA” IAȘI

Historica

Dan Dumitru Iacob

**ELITELE DIN PRINCIPATELE ROMÂNE
ÎN PRIMA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XIX-LEA**

Sociabilitate și divertisment

Colecția HISTORICA este coordonată de prof. univ. dr. Alexandru-Florin Platon

Acest volum a fost realizat parțial în cadrul unui grant al Autorității Naționale pentru Cercetare Științifică din România (ANCS), CNCS-UEFISCDI, proiect numărul PN-II-RU-PD-2012-3-0386.

Cu sprijinul Institutului de Cercetări Socio-Umane Sibiu.

Ilustrația copertei:

Scenă de interior [sau „Scenă de familie în casa Oteteleșanu”],
ulei pe pânză, de Theodor Aman, 1858,
© Complexul Muzeal „Iulian Antonescu” Bacău, inv. 709.

Referenți științifici:

Dr. Constanța Vintilă-Ghițulescu
cercetător științific I, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București

Dr. Andi Mihalache
cercetător științific I, Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”, Iași

Redactor: Tamara Botez

Coperta: Manuela Oboroceanu

Tehnoredactor: Florentina Crucerescu

ISBN 978-606-714-187-0

© Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2015
700109 – Iași, str. Pinului, nr. 1A, tel./fax: (0232) 314947
<http://www.editura.uaic.ro> e-mail: editura@uaic.ro

Dan Dumitru Iacob

**ELITELE DIN PRINCIPATELE ROMÂNE
ÎN PRIMA JUMĂTATE
A SECOLULUI AL XIX-LEA**

Sociabilitate și divertisment

EDITURA UNIVERSITĂȚII „ALEXANDRU IOAN CUZA”, IAȘI

2015

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
IACOB, DAN DUMITRU
Elitele din Principatele Române în prima jumătate a
secolului al XIX-lea: sociabilitate și divertisment / Dan Dumitru
Iacob. - Iași : Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2015
ISBN 978-606-714-187-0

316.344.42(498.1+498.2)"18"

CUPRINS

Introducere.....	11
Repere conceptuale	13
Repere istoriografice	23

I. INFRASTRUCTURA SOCIABILITĂȚII PRIVATE: REȘEDINȚA BOIEREASCĂ

Casa boierească – spațiu de sociabilitate, divertisment și reprezentare socială ..	41
O reședință boierească de la mijlocul secolului al XIX-lea:	
palatul Roznovanu din Iași	46
Structura curții boierești	49
Structura și amenajarea palatului	53
„Spațiul public” al casei boierești.....	61
Salonul: amenajare și funcții	61
Paraclisul	69
Sufrageria	71
Cabinetul	73
În intimitatea spațiului domestic	76
Iatacul	76
Camera de toaletă.....	78
Spații administrative și dependințe.....	83
Cancelaria.....	83
Coridoarele.....	84
Cămara	84
Gherghirul	85
Florăria	86
Personalul domestic al reședinței boierești.....	87
Ierarhia, numărul și atribuțiile servitorilor	87
Lefuri și beneficii suplimentare.....	90
Livrea și prestigiul casei boierești	93

Gastronomie și sociabilitate la curtea boierească	95
Bucătăria: inventar și activități.....	96
Gastronomia între tradiție autohtonă și inovație europeană	100
Ritmurile cotidiene ale actului alimentar	102
Fast, sociabilitate și maniere la masă	104

II. PROMENADE, GRĂDINI, LOCALURI ȘI SALOANE

Promenada, de la practică urbană la ritual monden.....	111
Promenada mondenă: definiție și funcții.....	112
Spații naturale de folosință publică	113
Chioșcuri și palate pentru desfătări domnești	116
Primele promenade moderne din Iași și București.....	119
Echipajele, simboluri ale prestigiului social	124
Calendarul promenadei	129
Promenada, un spectacol monden	129
Modă, sociabilitate, galanterie și divertisment.....	136
Grădina publică	139
Grădina de la Socola a lui Mihail Sturdza.....	140
Cafenele și cofetării „europene”	145
Cafeneaua orientală, spațiu al sociabilității populare	145
Cafenele pariziene și cofetării italiene	147
Salonul monden.....	150
Funcțiile salonului monden	150
Saloane culturale	156

III. BALURI, TEATRU ȘI CONCERTE

Baluri și serate dansante	163
Difuzarea balurilor și dansurilor de societate în principatele române....	164
Cunoașterea dansurilor de societate – criteriu al identității elitare	169
Organizarea balurilor private	174
Balurile publice și balurile oficiale	188
Soirées dansantes	193
Balurile pentru copii.....	195
Carnavalul și calendarul balurilor	197
Atmosfera balurilor	203
Avantajele măștii și jocul erotic	212
Balul – univers de socializare și reprezentare	216
Sala de bal – spațiu conflictual.....	218
Fața întunecată a balurilor: riscuri, accidente, întâmplări nefericite	219
Balurile – instrumente politice	221

Balurile în cronicile mondene și în presă	226
Teatru și societate	228
Elitele sociale și culturale și dezvoltarea teatrului național	228
„Teatrul de societate”: săli publice și private.....	231
Genurile dramatice preferate de public	235
Spectacolul social.....	236
Muzică și societate	242
Muzica între modă culturală și preferință socială	242
Instrumentele muzicale – articole de lux și elemente de prestigiu social..	245
Educația muzicală – criteriu al identității elitare.....	251
Profesorii de muzică.....	254
Artiștii din saloanele boierești.....	257
Manifestări concertistice în Iași și București	259
Concertul – act artistic și implicații sociale	264
Contribuția presei la dezvoltarea vieții muzicale	267

IV. JOCURI DE SOCIETATE

Jocurile de cărți	271
Cum au ajuns românii să joace cărți.....	272
Topografia jocurilor de cărți: hanuri, cafenele, cluburi și saloane boierești	279
Material ludic și accesorii pentru joc	284
Jocuri de cărți practicate în societatea românească modernă	294
Timpul dedicat jocului	295
La cheremul hazardului: bani, mize și ierarhie socială	296
„Cavalerii” mesei verzi: cartoforii	298
Spectacolul cartoforiei	302
Drama unui jucător de cărți.....	305
Victimele jocurilor de cărți	308
Reacții publice împotriva jocurilor de cărți.....	315
Alte jocuri de societate	321
Biliardul	321
Șahul.....	329
Lotoul	335
Jocul de gajuri	338
„Dihorul” și cavalerul tristei figuri.....	339
Jocuri literare.....	340
CONCLUZII	345
ANEXE	353
Anexa I	353

Anexa II.....	355
Anexa III.....	359
Anexa IV	363
Anexa V.....	366
LISTA ILUSTRĂȚILOR.....	373
ABREVIERI.....	381
BIBLIOGRAFIE	383